

גאולה על ידי רשעים

1) ויואל משה מאמר של שבועות ס' קיב

ובשו"ת אהל יעקב למהר"י ששפורט שהי' גדול הדור בימי הש"צ וכתבו עליו כולם שהי' קדוש אלקים ונשאל בתשובותיו סי' ע' ממקום אחד שלא הי' מנהג לברך ברכת כהנים בכל שבת או בכל יום ואח"כ כאשר נתגלה הש"צ מישעתו הי' פלוגתא בין החכמים מירושלים לברך ברכת כהנים בכל שבת או בכל יום ששנעשה ע"י הש"ץ או להנחיל הדבר כמקדם שלא לברך ב"כ אלא אם להשאיר המנהג של ברכת כהנים בכל יום ששנעשה ע"י הש"ץ או להנחיל הדבר כמקדם שלא לברך ב"כ אלא בימים טובים גם בעיקר המנהג הי' פלוגתא אם נכון לברך ב"כ בכל יום או רק ביו"ט והשיב שם האהל יעקב הכרעתו שבאמת הוא מנהג טוב אבל כיון שנעשה ע"י הש"צ אין להתנהג בו ואעתיק מלשונו קצת בקיצור כי האריך טובא וז"ל מי זה אשר תהי' קלה בעיניו ב"כ וכו' ובפרט אומרם ז"ל אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו ותקנתו בברכת כהנים ונוסף ע"ז היותו מצות עשה דאמור להם וכו' שאפשר לעשותה בכל יום מה טוב ומה נעים אך וכו' מגלגל זכות ע"י זכאי וכיון שמקודם לא נהגו לאומרה כי אם בימים טובים ועכשיו נתחדשה בכל שבת הרי זה דבר טוב יותר ויותר זכות למתגלגל ע"י חייב והוא נידון למסית ומדיח שעליו נאמר לא תחמול ולא תכסה עליו ומכל שכן לגלגל זכות על ידו ואף אם המנהג הראשון אינו מתוקן כ"כ אינו כלום לגבי הלאו דלא תגורו מפני איש ולא תחמול ולא תכסה עליו עכ"ל בקיצור והרי מזה שאף מצות עשה שיש בה ברכה מרובה לבטל כל הקללות אינה כדאי אותה העבירה להתנהג במנהג שהובא ע"י מסית ומדיח שעוברים בזה כמה לאוין ונותנים לו חיזוק ומכש"כ באותה מלכות המינות שקמה מ"י מסיתים ומדיחים ושיש גם בעצם ממלכתם ע"ז ומינות וכפירה והעברה על כל התורה כולם האידך הי' היתר להתנהג בתכסיסי חברי ממלכתם וכתב הרמב"ם בס' המורה ח"ג ל"ז ומשום הכי אסרה התורה"ק בהנאה כל הבא מע"ז וכלי' כי הי' אפשר שיקרה לאיש אחד שתצליח סחורתו וירבה ממונו מן הדמים ההם ויחשבהו סיבה ויאמין בה לזאת אסרה התורה בהנאה כל הבא מע"ז מפני שנצל מן המחשבה ההיא ועיי"ש שהאריך הרי דבמה שנראה לאדם שהי' הצלחה אף באתה עסק זה מביאו להאמין בו ומכש"כ אלו המודים בהצלחת מלכות המינות וע"ז וכפירה בכל התורה כולה ומצליחים בחלקם וגורלם שבתוכם שזה דעת מינות ר"ל ומביא הרבה מינות וכפירה לחדרי בטנם של רבבות בני ישראל התמימים

2) שו"ת הרשב"א חלק ד סימן רצו

ויהונתן על עניינו. ואע"פ שהיה שוגג, סבור היה שאול שעבר בכוונה, אחר שהיה רואה את העם נוהרין מלאכול מאכל הדבש. שאם לא היה יודע, היה לו לשאול: מה לעם שנוהרין מלאכול. ויפדו העם את יהונתן ולא מת, שאמרו א"א שיהיה מזיד, אחר שנעשתה הישועה הגדולה בישראל על ידו, שאין הקב"ה עושה נס ע"י הרשעים המזידיים. ומ"מ עונש שוגג היה עליו. וע"כ הוצרכו לפדותו, בהתרת החרם.

3) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צ עמוד א

משנה. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיהו ס) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. ואלו שאין להם חלק לעולם הבא: . . . שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא. שלשה מלכים: ירבעם, אחאב, ומנשה.

4) מלכים א פרק ב

(א) ובן הדד מלך ארם קבץ את כל חילו ושלשים ושנים מלך אתו וסוס ורכב ויעל ויצר על שמרון וילחם בה: (ב) וישלח מלאכים אל אחאב מלך ישראל העירה: (ג) ויאמר לו כה אמר בן הדד כספך וזהבך לי הוא ונשיך ובניך הטובים לי הם: (ד) ויען מלך ישראל ויאמר כדברך אדני המלך לך אני וכל אשר לי: (ה) וישבו המלאכים ויאמרו כה אמר בן הדד לאמר כי שלחתי אליך לאמר כספך וזהבך ונשיך ובניך לי תתן: (ו) כי אם כעת מחר אשלח את עבדי אליך וחפשו את ביתך ואת בתי עבדיך והיה כל מחמד עיניך ישימו בידם ולקחו: (ז) ויקרא מלך ישראל לכל זקני הארץ ויאמר דעו נא וראו כי רעה זה מבקש כי שלח אלי לנשי ולבני ולכספי ולזהבי ולא מנעתי ממנו: (ח) ויאמרו אליו כל הזקנים וכל העם אל תשמע ולוא תאבה: (ט) ויאמר למלאכי בן הדד אמרו לאדני המלך כל אשר שלחת אל עבדך בראשנה אעשה והדבר הזה לא אוכל לעשות וילכו המלאכים וישבהו דבר: (י) וישלח אליו בן הדד ויאמר כה יעשון לי אלהים וכה יוספו אם ישפק עפר שמרון לשעלים לכל העם אשר ברגלי: (יא) ויען מלך ישראל ויאמר דברו

גאולה על ידי רשעים

אל יתהלל חגר כמפתח: (יב) ויהי כשמע את הדבר הזה והוא שמה הוא והמלכים בסכות ויאמר אל עבדיו שימו וישמו על העיר: (יג) והנה נביא אחד נגש אל אחאב מלך ישראל ויאמר כה אמר יקוק הראית את כל ההמון הגדול הזה הנני נתנו בידך היום וידעת כי אני ה': (יד) ויאמר אחאב במי ויאמר כה אמר יקוק בנערי שרי המדינות ויאמר מי יאסר המלחמה ויאמר אתה: (טו) ויפקד את נערי שרי המדינות והיו מאתים שנים ושלישים ואחריהם פקד את כל העם כל בני ישראל שבעת אלפים: (טז) ויצאו בצהרים ובן הדד שמה שכור בסכות הוא והמלכים שלשים ושנים מלך עזר אתו: (יז) ויצאו נערי שרי המדינות בראשונה וישלח בן הדד ויגידו לו לאמר אנשים יצאו משמרון: (יח) ויאמר אם לשלום יצאו תפשוש חיים ואם למלחמה יצאו חיים תפשוש: (יט) ואלה יצאו מן העיר נערי שרי המדינות והחיל אשר אחריהם: (כ) ויכו איש אישו וינסו ארם וירדפם ישראל וימלט בן הדד מלך ארם על סוס ופרשים: (כא) ויצא מלך ישראל ויד את הסוס ואת הרכב והכה בארם מכה גדולה: (כב) ויגש הנביא אל מלך ישראל ויאמר לו לך התחזק ודע וראה את אשר תעשה כי לתשובת השנה מלך ארם עלה עליך:

1 And Ben-hadad the king of Aram gathered all his host together; and there were thirty and two kings with him, and horses and chariots; and he went up and besieged Samaria, and fought against it. 2 And he sent messengers to Ahab king of Israel, into the city, 3 and said unto him: 'Thus saith Ben-hadad: Thy silver and thy gold is mine; thy wives also and thy children, even the goodliest, are mine.' 4 And the king of Israel answered and said: 'It is according to thy saying, my lord, O king: I am thine, and all that I have.' 5 And the messengers came again, and said: 'Thus speaketh Ben-hadad, saying: I sent indeed unto thee, saying: Thou shalt deliver me thy silver, and thy gold, and thy wives, and thy children; 6 but I will send my servants unto thee tomorrow about this time, and they shall search thy house, and the houses of thy servants; and it shall be, that whatsoever is pleasant in thine eyes, they shall put it in their hand, and take it away.' 7 Then the king of Israel called all the elders of the land, and said: 'Mark, I pray you, and see how this man seeketh mischief; for he sent unto me for my wives, and for my children, and for my silver, and for my gold; and I denied him not.' 8 And all the elders and all the people said unto him: 'Hearken thou not, neither consent.' 9 Wherefore he said unto the messengers of Ben-hadad: 'Tell my lord the king: All that thou didst send for to thy servant at the first I will do; but this thing I may not do.' And the messengers departed, and brought him back word. 10 And Ben-hadad sent unto him, and said: 'The gods do so unto me, and more also, if the dust of Samaria shall suffice for handfuls for all the people that follow me.' 11 And the king of Israel answered and said: 'Tell him: Let not him that girdeth on his armour boast himself as he that putteth it off.' 12 And it came to pass, when [Ben-hadad] heard this message, as he was drinking, he and the kings, in the booths, that he said unto his servants: 'Set yourselves in array.' And they set themselves in array against the city. 13 And, behold, a prophet came near unto Ahab king of Israel, and said: 'Thus saith the LORD: Hast thou seen all this great multitude? behold, I will deliver it into thy hand this day; and thou shalt know that I am the LORD.' 14 And Ahab said: 'By whom?' And he said: 'Thus saith the LORD: By the young men of the princes of the provinces.' Then he said: 'Who shall begin the battle?' And he answered: 'Thou.' 15 Then he numbered the young men of the princes of the provinces, and they were two hundred and thirty-two; and after them he numbered all the people, even all the children of Israel, being seven thousand. 16 And they went out at noon. But Ben-hadad was drinking himself drunk in the booths, he and the kings, the thirty and two kings that helped him. 17 And the young men of the princes of the provinces went out first; and Ben-hadad sent out, and they told him, saying: 'There are men come out from Samaria.' 18 And he said: 'Whether they are come out for peace, take them alive; or whether they are come out for war, take them alive.' 19 So these went out of the city, the young men of the princes of the provinces, and the army which followed them. 20 And they slew every one his man; and the Arameans fled, and Israel pursued them; and Ben-hadad the king of Aram escaped on a horse with horsemen. 21 And the king of Israel went out, and smote the horses and chariots, and slew the Arameans with a great slaughter. 22 And the prophet came near to the king of Israel, and said unto him: 'Go, strengthen thyself, and mark, and see what thou doest; for at the return of the year the king of Aram will come up against thee.'

גאולה על ידי רשעים

מי יאסור המלחמה - כענין ויאסור את רכבו שהוא ענין טיקוס הרכב כי ראש המלחמה יקרא אוסר לפי שהוא מתחיל והעם אחריו ולמה שאל אחאב מי יאסר ומי יאסור אלא הוא שהיה מלך אלא לפי שהיה עובד ע"ג והקב"ה עושה עם ישראל נס חשב אחאב שלא יעשה הקב"ה הנס אם יהיה שם הוא לפי שהוא עובד ע"ג לפיכך שאל מי יאסור המלחמה ויאמר אתה:

6) התקופה הגדולה ח"א פ"ב ד' 36

אחת המלחמות והבולטת ביותר ודומה למלחמת ששת הימים היא מלחמת אחאב עם ארם במלכים א פרק כ בן הדד מלך ארם עלה עם חיל כבד מאוד להלחם על ישראל ואחאב מלך ישראל כאשר פקד את כל העם כל בני ישראל שבעת אלפים ה' כמעט מוכן לקבל עליו עול מלכות של ארם ולהכנע לפניו לכל אשר יצוה ברגע הקריטי בא נביא ה' מיכיהו בן ימלה ואמר לאחאב שכל ההמון הזה של ארם יתן ה' בידו וכן ה' שהשי"ת עשה לו נס ומסר רבים ביד מועטים והכה בארם מכה גדולה ושם מסופר בשעה שהנביא אמר לאחאב שינצח במלחמה ויאמר אחאב במי ויאמר בה אמר ה' בנערי שרי המדינות ויאמר מי יאסור המלחמה ויאמר אתה וברד"ק ולמה שאל אחאב מי יאסור המלחמה ומי יאסור אלא הוא שהיה מלך אלא לפי שה' עובד ע"ז והקב"ה עושה עם ישראל נס חשב אחאב שלא יעשה הקב"ה הנס אם יהיה שם הוא לפי שהוא עובד ע"ז לפיכך שאל מי יאסור המלחמה ויאמר אתה וכ"כ אברבנאל כי ראה אחאב שלא יעשה השי"ת נס כזה למסור רבים ביד מועטים כי אם ע"ז עבדיו הנו שואל כמסתפק מי יאסור המלחמה אולי לרשעתו לא יחפוץ שהוא יאסור המלחמה ובמלכים שם נאמר שלתשובת השנה שוב עלה ארם למלחמה עם ישראל ושוב עשה הקב"ה נס ויכו בני ישראל את ארם מאה אלף רגלי ביום אחד הרי לפנינו לפי הרד"ק והאברבנאל שהשאלה והתשובה הנ"ל מפורשות בקרא שבזמן מצוקה השי"ת עושה נסים להציל את עמו אפילו על ידי רשע כמו אחאב

7) התקופה הגדולה ח"א פ"ב ד' 34-5

ולכאורה דברי הרמב"ן והרשב"א תמוהים שהרי מפורש בקרא שנעשו נסים לאחאב ושאר מלכים אע"פ שהיו רשעים מזידים אמנם באמת דברי הראשונים נכונים מאוד משום שאין שום דמיון כלל בין מלחמת יונתן עם הפלשתים לשאר המלחמות שלחמו מלכי יהודה וישראל... משא"כ במלחמת יונתן עם הפלשתים הוא התחיל במלחמה יחידי שלא בדרך הטבע כלל וסמך לכתחילה על נס בלבד נגד ההלכה שאין סומכין על הנס ורק צדיק גדול יכול לסמוך על כוחו למסור נפשו להצלת ישראל ולזה נתכוון הרשב"א אין הקב"ה עושה נס כזה ע"י הרשעים המזידים אבל הנסים שנעשו למלכי ישראל במלחמתם עשה הקב"ה לעם ישראל אפילו אם המלך והמנהיג של המלחמה ה' רשע כמו אחאב ואין שום קושיא מפסוק הנ"ל על דברי הרשב"א

8) התקופה הגדולה ח"א פ"ב ד' 36-7

וראי ברורה לדברי הרד"ק שלהציל כלל ישראל עושה הקב"ה נסים אפילו לרשעים וכ"ש ע"י רשעים יש להביא מתנחומא כת"י מובא בתו"ש (בראשית ז א) כתיב מלכים ב ז יט ויאמר אלישע כה אמר ה' כעת מחר סאה סלת בשקל ויען השליש ויאמר הנה ה' עושה ארובות בשמים היהיה כדבר הזה אמר רבי יהודה הלוי ב"ר שלום אמר להם לדור הזה הרשע שמעשיהם דומים לדור המבול שכתוב בהם וארבות השמים נפתחו בראשית ז יא הוא עושה נסים אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה למדת קטגוריא על בני ויאמר הנך ראה בעיניך מה עלתה לו וירמסו אותו העם בשער כאן אנו שומעים על גודל העונש למי שמלמד חובה על עם ישראל ואינו מאמין שהשי"ת עושה נסים גם לדור של רשעים ואם אחאב שהיה עובד ע"ז ודורו ע"ז היו (ירושלמי פאה פ"א ה"א) כן על אחת כמה וכמה בדורנו אנו שבה אין בני ישראל עובדים ע"ז כלל וההצלה היתה בשביל העם כולו שכולל בתוכו יותר ממאה רבבות שומרי תורה ומצוות וודאי שהקב"ה עשה להם נסים

9) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב עמוד ב

אמר רבי יוחנן: מפני מה זכה אחאב למלכות עשרים ושתים שנה - מפני שכיבד את התורה שניתנה בעשרים ושתים אותיות. שנאמר (מלכים א' כ') וישלח מלאכים אל אחאב מלך ישראל העירה ויאמר לו כה אמר בן הדד כספך וזהבך לי הוא ונשיך ובניך הטובים לי הם... כי אם כעת מחר אשלח את עבדי אליך וחפשו את ביתך ואת בתי עבדיך והיה כל מחמד עיניך ישימו בידם ולקחו... ויאמר למלאכי בן הדד אמרו לאדני המלך כל אשר שלחת אל עבדך בראשונה אעשה והדבר הזה לא אוכל לעשות. מאי מחמד עיניך, לאו ספר תורה? - דילמא עבודה זרה. - לא סלקא דעתך, דכתיב (מלכים א' כ') ויאמרו אליו כל הזקנים וכל העם אל תשמע ואל תאבה

10 ויואל משה מאמר שלש שבועות ס' קל"א

והנה זה ברור שהמלכות המינות שבדורינו גרועים באלפים ורבבות דרגות מאחאב וסייעתו שהרי מצינו באחאב שמסר נפשו על התורה במסירות נפש נפלא כמבואר בקרא מלכים כ' ובש"ס סנהדרין דף ק"ב ע"ב שכשאל ממנו מלך ארם כספו וזהבו ונשיו ובניו הטובים כל מה שהי' לו הכל רצה למסור לו מפחד המלחמה ואך כשאל ממנו הס"ת מסר נפשו ליכנס לאותה המלחמה הכבדה שפחד ממנה כ"כ עבור הס"ת וכן אמרו לו הזקנים וכל העם

11 מדרש תנחומא (בובר) פרשת ואתחנן - הוספה סימן ב

ויעש אחאב [בן עמר] הרע בעיני ה' מכל אשר לפניו (מלכים א' טז ל), תדע לך שהיה מוכר עצמו לעבודה זרה, שנאמר כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' (שם כא כה), והשכיח שמו של הקב"ה, היאך, היה מוחק את האזכרות, וכותב תחתיהם וידבר הבעל, בראשית הבעל, ויאמר הבעל וכל התורה כולה עשה כן, הוא שהנביא אומר החושבים להשכיח את עמי שמי (ירמיה כג כז), ומנשה עשה יותר מכולם

12 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב עמוד ב

(מלכים א' ט"ז) ויעש אחאב את האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעיס את ה' אלקי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו אמר רבי יוחנן: שכתב על דלתות שמרון: אחאב כפר באלקי ישראל, לפיכך אין לו חלק באלקי ישראל.

13 רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד הלכה ט

אע"פ שיש עונות חמורין משפיכות דמים אין בהן השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים, אפילו ע"ז ואין צריך לומר עריות או חילול שבת אינן כשפיכות דמים, שאלו העונות הן מעבירות שבין אדם להקב"ה אבל שפיכות דמים מעבירות שבינו לבין חבירו, וכל מי שיש בידו עון זה הרי הוא רשע גמור ואין כל המצות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עון זה ולא יצילו אותו מן הדין שנ' אדם עשוק בדם נפש וגו'. צא ולמד מאחאב עובד ע"ז שהרי נאמר בו רק לא היה כאחאב וכשנסדרו עונותיו וזכיותיו לפני אלהי הרוחות לא נמצא עון שחייבו עליה ולא היה שם דבר אחר ששקול כנגדו אלא דמי נבות שנ' ותצא הרוח ותעמוד לפני ה' זו רוח נבות ונאמר לה תפתה וגם תוכל והרי הוא הרשע לא הרג בידו אלא סיבב קל וחומר להורג בידו.

14 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טא עמוד ב

ואמר רבא: לא איברי עלמא אלא לרשיעי גמורי או לצדיקי גמורי. אמר רבא: לידע אינש בנפשיה אם צדיק גמור הוא אם לאו. אמר רב: לא איברי עלמא אלא לאחאב בן עמרי ולרבי חנינא בן דוסא. לאחאב בן עמרי - העולם הזה, ולרבי חנינא בן דוסא - העולם הבא.